

Ändring av begränsningsdirektiv om perfluoroktansulfonat (PFOS)

Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet

2006-05-09

Dokumentbeteckning

KOM (2005) 618

Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av utsläppande på marknaden och användning av perfluoroktansulfonat (ändring av rådets direktiv 76/769/EEG, begränsningsdirektivet).

Sammanfattning

Förslaget innebär en ändring i rådets direktiv 76/769/EEG av den 27 juli 1976 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om begränsning av användning och utsläppande på marknaden av vissa farliga ämnen och preparat (beredningar) (begränsningsdirektivet), i syfte att skydda den inre marknaden och samtidigt minska hälso- och miljöriskerna med perfluoroktansulfonat (PFOS). Förslaget är riktat mot ett antal applikationer där användningen minskat, varför den primära verkan av förslaget är att hindra att sådan användning återupptas. För applikationer där användning fortfarande sker föreslås undantag utan tidsbegränsning i väntan på ytterligare utredning (konsekvensanalys).

Regeringen välkomnar att kommissionen förslår en reglering av PFOS och ämnen som kan brytas ned till PFOS men ser gärna ytterligare skärpningar av förslaget.

1 Förslaget

1.1 Innehåll

PFOS är en grupp fluorerade ämnen vars miljöfarliga egenskaper fått stor uppmärksamhet de senaste åren. Kommissionen hänvisar i sitt underlag framför allt till OECD:s farobedömning, Storbritanniens riskbedömning och

riskreduktionsstrategi samt den vetenskapliga kommitténs (SCHER) yttrande. Förslaget innebär ett förbud mot all marknadsföring och användning av PFOS, som ämne eller beståndsdel i kemiska föreningar och i behandlade produkter. All känd användning av betydelse idag - ex. i brandsläckningsskum och ytbeläggning av metall - undantas dock från förbudet utan tidsbegränsning. Dessutom föreslås ett generellt undantag för ”kontrollerade slutna system”. Det föreslagna gränsvärdet för innehåll i kemiska beredningar (0,1 %) leder i praktiken också till ett undantag för golvpulish. Förbudet motverkar således att historisk användning återupptas men kan enligt svensk uppfattning snarast hämma utveckling av alternativ på övriga områden. Kommissionen motiverar sin avgränsning med att de volymer som används, liksom utsläppen till miljön, antas vara mycket små. För- och nackdelar med ytterligare reglering bör utredas i en konsekvensanalys.

1.2 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Den 5 juli 2005 anmälde Sverige ett förslag till nationellt förbud mot PFOS och ämnen som kan brytas ned till PFOS till Europeiska gemenskapernas kommission och Världshandelsorganisationen (WTO) i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster. Eftersom förslaget rör en fråga som är föremål för en harmoniseringsåtgärd på gemenskapsnivå, har kommissionen förlängt frysningsperioden till den 5 juli 2006.

Sverige har vidare nominerat PFOS som en POP -kandidat inom UN-ECE-LRTAP konventionen i augusti 2004 och som en POP-kandidat inom Stockholmskonventionen i juni 2005.

1.3 Budgetära konsekvenser

Förslaget medför inga budgetära konsekvenser.

2 Ståndpunkter

2.1 Svensk ståndpunkt

Sverige välkomnar att kommissionen förslår en reglering av PFOS och ämnen som kan brytas ned till PFOS. Sveriges övergripande syn är emellertid att kommissionens förslag inte speglar det faktum att PFOS uppfyller kriterierna för ett PBT-ämne och en POP. Den svenska synen är att sådana ämnen bör fasas ut. Eventuella undantag från förbudet bör därför så långt som möjligt tidsbegränsas. I detalj menar Sverige bl.a. att ett förbud mot användning av brandsläckningsmedel med PFOS bör börja gälla snarast möjligt, medan tre till fem års övergångstid kan vara rimligt för övriga

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Storbritannien har, liksom Sverige, anmält ett förslag till nationellt förbud med tidsbegränsade undantag. I inledningen av förhandlingarna har ett antal medlemsstater utöver Sverige fört fram att de vill ha tidsbegränsade undantag och att de ifrågasätter undantaget för brandsläckningsskum.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Se Fortsatt behandling av ärendet.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Svensk Ytbehandlings Förening (SYF) anser att PFOS derivat ämnen inte kan ersättas av något annat ämne vid förkromning med sexvärt krom. Metoder som huvar och utsug etc. är inte tillräckliga för att förhindra arbetarnas exponering för sexvärt krom. Användningen av PFOS derivat vid förkromning orsakar inte några nämnvärda utsläpp till miljön tack vare en avancerad reningsprocess. Branschföreningen för Industriell och Institutionell Hygien (IIH) bedömer att PFOS derivat ämnen inte förekommer inom deras bransch. Textilimportörerna har inget att invända mot kommissionens förslag och ser det som att ett förbud hindrar att PFOS derivat börjar användas igen. PFOS finns upptaget i Textilimportörernas rekommenderade inköpsvillkor som förbjudet att användas. IFP Research AB vänder sig emot att kommissionen föreslår undantag utan tidsgräns och påpekar att PFOS derivat kan förekomma i tensider i så låga halter som 0,005 viktsprocent. Räddningsverket ser inga problem med att förbjuda PFOS derivat ämnen i brandsläckningsskum eftersom det finns alternativ. Försvarets materielverk (FMV) välkomnar regler på EU-nivå, men hade förväntat sig ett förbud mot brandsläckningsmedel eftersom släckmedia går direkt ut i miljön vid användning.

3 Övrigt

3.1 Fortsatt behandling av ärendet

Rådets behandling av förslaget inleddes den 20 mars. Europaparlamentet kommer inom kort att inleda sin behandling av förslaget.

3.2 Rättslig grund och beslutsförfarande

Rättslig grund: Artikel 95 i EG-fördraget.

3.3 Fackuttryck/termer

PFOS Perfluoroktansulfonat, en anjon där kolatomernas samtliga väten är utbytta mot fluor; kemisk formel $C_8F_{17}SO_2X$ där X kan vara olika kemiska grupper eller en polymer; inkluderar ett 90-tal olika ämnen

PBT-ämne Persistent, Bioackumulerande och Toxiskt ämne/ långlivat och giftigt ämne med förmåga att ansamlas i djur och människor.

POP Persistent Organic Pollutant/ långlivat organiskt miljögift